

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

ח.

עין משפט
נר מצוה

בט א מ"י שם הל' טושי"ע שם ספ"ק: 1
 ב ג ד מ"י שם טושי"ע שם ספ"ק: 6
 ג ד מ"י שם הלכה ו טושי"ע שם ספ"ק: 7
 ג ד מ"י שם טושי"ע שם ספ"ק: 8
 ג ד מ"י שם טושי"ע שם ספ"ק: 9
 ג ד מ"י שם הלכה ו טושי"ע שם ספ"ק: 10
 ג ד מ"י שם טושי"ע שם ספ"ק: 11
 ג ד מ"י שם הלכה ו טושי"ע שם ספ"ק: 12
 ג ד מ"י שם טושי"ע שם ספ"ק: 13
 ג ד מ"י שם טושי"ע שם ספ"ק: 14

לעזי רש"י

אנפ"ר"ן [אפינדין] יצ"ע.
 מיטשי"ר. ארון כלים.

רבינו הגנאל (המשך)

בנו. וכן באבוקה אפי"ג שהאבוקה הליבולה מצוה מן המזבח אין בודקין אלא בנו. דמש"ן נהריה ואורו לפניו ויכול להכניסו בחורין ובסדקין. תנו רבנן חורי הבית העליונים כו. פירוש העליונים שאין ד' מנפת להשתמש בהן, וכן התחתונים עם הקרקע. והגט שאין בני אדם משתמשים בו וכן היציע. וזה היציע יש לו שלש שבות יציע צלע והתא, יציע דכתיב היציע התחתונה וגו', והוא מפורש בפי המוכר את הבית בתחתון, וכן הרפת כדכתיב ואין בקר ברפתים. ולולין כדכתיב ובלולים יעלו אל התיכונה. ומתכן כמשמעו. ואוצרות יין ושמן שאין מסתפקין מהן ואין נכניסין בהם ככל שעה, דליכא למיחש שלם נכנס אדם לשם בפת שבידו ושכחו. כל אלו אין צריכין בדיקה. וכן מטה החולקת בבית, אם היא מטולת בקרקעית הבית ומספקת, כלומר היא מיושבת מן הכותל של בית עד הכותל שכנגדו ואין אדם יכול לעבור ובלתי יעלה לא מצדידה, כל הבית שהוא אחורי אותה המטה אין צריך בדיקה. ואם מטה זו מרליא, עד שהיו עצים ואבנים סדורין תחתיה שאין מי שיכול לעבור תחתיה. ואם הם אוצרות יין ושמן מסתפקין מהן, וכן אוצרות שבר כבבל, ובי דגים קטנים ובי ציבי ובי תמרי ואלו מצדידה, קירי, כולן צריכין בדיקה. פירוש קירי, שעה. תא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחור שנפל עכשיו, ואפי"ג שהכל יכול להפיש אחריו, דחיישינן לסכנת עקרב. ואפי"ג דאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אין ניווקין, חיישינן שמא יתכין לחפש אגב חיפוש החמץ על מחט שאברהם לן קודם לכן. ואמרין וכה"ג לא מצוה היא, והתניא האומר סלע זו לצדקה שבביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי

מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת. פרש"י דלענין תחתיה מיירי וקשה דלפי"ה לא ה"ל למימר החולקת אלא מפסקת ותו לא אלא י"ל חולקת בתוך הבית ומפסקת היינו שמונחת באמצע הבית וחולקת היינו שמגעת מכותל לכותל^א ואינו יכול לעבור מאלד אחר אלא על גבי המטה או ישות

ועבור תחתיה וקאמר דל"ן צריך בדיקה ללד הפנימי וכן משמע צירוש"ל ובתוספתא^ב דקאמר רשב"ג אומר מטה שהיא חולקת בתוך הבית ועלים ואבנים מונחים תחתיה בודק ללד החיצון ואינו בודק ללד הפנימי^ב ומתוך הירושלמי משמע דצריכתא דקמני דה עלים ואבנים גרס אין צריך בדיקה והא ללד משני הכא שיש עליהם ואבנים משום דללד משמע ליה שצביל כך אין צריך בדיקה^ג [אלא] משום דל"ן דרך לשות ולעבור תחת המטה ומשני הא דמידל"ה המס צריך בדיקה לפי שרגליה גבוהין ויכול לעבור תחתיה בלא שחייה אי נמי צריכין בדיקה אפי"ג דלא יחא לעלות על גבה ולעבור וי"ס דגרסי אין צריך בדיקה ומצוה רשב"ג אפי"ג ולפי גירסא זו נקט עליהם ואבנים סדורים תחתיה לרבותא ור"ם גרס צמריהו אין צריך ופריך מהא דצמריהו לא צעין עליהם סדורים וצמריהו צעין^ד: **הבא בשבהבב"ב יבוא לחפש** אחריו. ולכן אינו פטור אלא מפני הסכנה והא דמשמע גבי מפולת דאס הכלב יכול לחפש אינו כמבוער וצריך לעבור ולא מיפטר מפני סכנת עקרב אורי"י שאני התם דודאי איכא חמץ^ה הטריחוהו סממיס^ו להשכיח פועלים צמאל ותלינא אלל הכא שאין החמץ ידוע לא הטריחוהו^ז:
 שזכה

והשאר מבטלו בלבד ר' שמעון בן גמליאל אומר מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטה אמטה קשיא חורין חורין חורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטה אמטה לא קשיא הא דמידל"ה הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חייה עשו אוצרות שבר כבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בזוטרי אמר רב רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש^א לא צריכא דנפל אי נפל למה לי בדיקה והתנא^ב חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער התם שאין הכלב יכול לחפש אחריו הכא כשהכלב יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר^ג שלוחי מצוה אינן ניווקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא^ד האומר סלע זו לצדקה שבביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואפי"ג שאין ראה לדבר זכר לדבר שנאמר ישבעת ימים שאור לא ימצא בבתים ואומר^ה ויהפיש בגדול החל ואומר^ו בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר^ז נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן האי אור החמה היכי דמו אי נימא בחצר האמר רבא^ח חצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא^ט באכסדרה לאורה נבדקת לא צריכא לארובה דבחדר ודהיכא^י אי לבהרי ארובה היינו באכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב^{יא} ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוהו^{יב} למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא^{יג} אבוקה להבדלה מצוה מן המזבח אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב וביד אמר זה אורו ולפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אמר האי משך נהורא והאי מיקפא איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו: כל מקום לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן בחורי בית העליונים והתחתונים יוגג היציע ווגג המגדל יורפת בקר ולולין ומתבן יואוצרות יין וואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רשב"ג אומר מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו חור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואפי"ג שאין ראה לדבר זכר לדבר שנאמר ישבעת ימים שאור לא ימצא בבתים ואומר^ה ויהפיש בגדול החל ואומר^ו בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר^ז נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן האי אור החמה היכי דמו אי נימא בחצר האמר רבא^ח חצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא^ט באכסדרה לאורה נבדקת לא צריכא לארובה דבחדר ודהיכא^י אי לבהרי ארובה היינו באכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב^{יא} ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוהו^{יב} למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא^{יג} אבוקה להבדלה מצוה מן המזבח אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב וביד אמר זה אורו ולפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אמר האי משך נהורא והאי מיקפא איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו: כל מקום לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן בחורי בית העליונים והתחתונים יוגג היציע ווגג המגדל יורפת בקר ולולין ומתבן יואוצרות יין וואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רשב"ג אומר מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו חור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת

והשאר מבטלו בלבד ר' שמעון בן גמליאל אומר מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטה אמטה קשיא חורין חורין חורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטה אמטה לא קשיא הא דמידל"ה הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חייה עשו אוצרות שבר כבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בזוטרי אמר רב רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש^א לא צריכא דנפל אי נפל למה לי בדיקה והתנא^ב חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער התם שאין הכלב יכול לחפש אחריו הכא כשהכלב יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר^ג שלוחי מצוה אינן ניווקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא^ד האומר סלע זו לצדקה שבביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ואפי"ג דקיל חצר אינה צריכה בדיקה הואיל ועורבין מצויין שם. ואכסדרה לאורה נבדקת, אתא לא לאור החמה לאשתמש שהבודק כיום בזמן שהחמה מצויה בעולם כשהוא בודק בבית אינו בודק אלא

א) פ"י אורה מידו של הקב"ה לו לנדיק כמו כי קין עור פני משה וסם חביון עוהו אפי"ג שם אלל המקום עוהו לנזמר מוקף האור הגדול אלל הקב"ה יומר מאלל הנדיקים ערוך בערך קרין. א) לקמן ק"ג: א) לקמן לא: ב"מ מה: ד) לקמן [וע"ז] (ה) צ"ע: י) ר"ה ד', א) ג"א שאין מתייסקין: ז) [ג"ל רשב"ג], ח) [לקמן לא:], ט) פ"א ה"ג: י) ש"ש: יא) וע"י מוס' ב"מ מה' ד"ב שאין

תורה אור השלם

1. שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים פי כל אכל מחמץ ונבדקת הפש יהוא מנדת ישראל בגר ובאורח הארץ. שבות יב יט
2. ויהפיש בגדול החל ובקטן בלה וימצא הנביע באמתחת בנימין: בראשית מד טז
3. ויהי קצת ההיא אפוש את ירושלים בגרות ופקדתי על האנשים הקפאים על שמריהם הקארים בלבכם לא יטיבו יי ולא יציע: צמניא א"ב
4. נר יי נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: משלי כ כו
5. ונהג כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוהו: בחוקי ג ד

מוסף רש"י

חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער. ואין צריך לעבור דל"ן כפי עול גל יראה (ב"מ טו).

מוסף תוספות

- א. והיא במקום מחיצה, ובכך חיצון משתמשים בענין אכילתם ושתיתם ושאר צרכיהם ובכך פנים מונחים עם בגדיהם ומצניעין אותם שם. ח"י ה"ק: ב. דא הוה קאי אמטה לא שייך ביה צד חיצון מוצ' פנימי מוס' ר"פ: ג. גומינין דקאמר אינו צריך בדיקה היינו בכל ענין. מיירי דמיתתא והא דקאמר הכא וכו' נקט עצים ואבנים וכו', כיון דמידל"ה. טס.
- ד. דקאמין חמץ שנפלה עליו מפולת. מוס' ה"א: ה. בכך אלא לבדוק בעצמו וכו' ואיכא סכנה לא צריך. ח"י ה"ק.

רבינו הגנאל

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ואפי"ג דקיל חצר אינה צריכה בדיקה הואיל ועורבין מצויין שם. ואכסדרה לאורה נבדקת, אתא לא לאור החמה לאשתמש שהבודק כיום בזמן שהחמה מצויה בעולם כשהוא בודק בבית אינו בודק אלא